

Kulttuurin ja urheilun rahoituslogiikka

8.9.2026

Urheilussa rahoitus ja tulokset kytkeytyvät tiukasti toisiinsa: menestys oikeuttaa resurssit, ja resursseilla tavoitellaan lisää menestystä. Kulttuurissa rahoituksen tehtävä ei ole palkita ennalta osoitettua tulosta vaan myös luoda edellytyksiä merkitysten, ilmaisun ja uusien avauksien synnylle.

Rahoitus mahdollistaa, ei osta tulosta

Kulttuurissa rahoituksella ei osteta valmista tulosta vaan tarjotaan mahdollisuus luovaan työskentelyyn. Apuraha tai muu tuki ei takaa yleisömenestystä, näkyvyyttä tai mitattavaa vaikutusta. Se mahdollistaa prosessin, jonka lopputulos on vielä avoin. Juuri tämä erottaa kulttuurin urheilusta: jos rahoitus sidottaisiin suoraan tuloksiin, olisi ensin päätettävä, mitä tulosta mitataan ja millä aikajänteellä. Tällöin suuri osa kulttuurin vaikutuksista jäisi väistämättä näkymättömiin, koska niiden arvo ei synny aina heti eikä samoin mittarein kuin kilpailullisessa toiminnassa.

Kulttuurissa epävarmuus ei ole rahoituksen sivutuote vaan koko järjestelmän perusehto. Kukaan ei voi tietää etukäteen, mikä teos osoittautuu merkittäväksi, mikä tekijä avaa uusia suuntia tai mikä marginaalissa syntynyt työ alkaa myöhemmin määrittää kokonaisen alan kehitystä. Siksi rahoitusjärjestelmä on rakennettu kestämään epävarmuutta, ja epäonnistuminen ei ole poikkeus vaan osa kentän uusiutumista ja kokeilevuuden hintaa

Rahoitus oikeutetaan eri tavalla

Urheilun näkökulmasta kulttuurin rahoitus voi näyttää hajanaiselta ja tehottomalta, koska tukea jaetaan laajalle joukolle ilman takeita näkyvyydestä, vaikuttavuudesta tai menestyksestä. Vaikutelma syntyy kuitenkin

siitä, että tehokkuutta tarkastellaan väärästä viitekehyksestä. Kulttuurissa tehokkuus ei tarkoita maksimaalista onnistumista lyhyellä aikavälillä vaan kentän elinvoimaa, monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä pitkällä aikavälillä. Kuten urheilussa, myös kulttuurissa suuri osa toiminnasta tapahtuu täysin vapaaehtoisen toiminnan puitteissa hyvin pienellä rahallisella panostuksella.

Urheilussa rahoitus oikeutetaan usein huipun kautta, jolloin resursseja perustellaan menestyksellä, potentiaalilla ja näkyvillä tuloksilla. Kulttuurissa perustelut ovat toisenlaiset. Rahoitus kytkeytyy ilmaisun vapauteen, moninaisuuteen ja kansalaisten mahdollisuuteen osallistua kulttuuriin. Huippu voi syntyä tästä kentästä, mutta se ei ole sen ensisijainen tavoite. Siksi ero ei kulje vain rahoituksen tavassa, vaan syvemmällä siinä, mitä pidetään ammattina ja millä ehdoilla toiminta tunnustetaan yhteiskunnallisesti legitiimiksi.

Urheilussa ei käytännössä ole työttömyyttä vaihtoehtona samalla tavalla kuin taiteen kentällä. Jos urheilijalla ei ole sopimusta, apurahaa, palkintorahoja tai muuta toimeentuloa, hänet nähdään virallisesti harrastajana. Tämä liittyy siihen, ettei urheilijaksi voi kouluttautua ammattiin samalla tavoin kuin taiteilijaksi, eikä urheilijan asema perustu muodolliseen ammattistatukseen vaan kilpailulliseen suoritukseen ja sen synnyttämään tuloon. Taiteen kentällä tilanne on toinen, sillä taiteilija voi olla työtön ammattilainen, apurahalla työskentelevä tai ilman vakaita tuloja ja silti edelleen osa ammattikenttää. Tästä syystä kulttuurissa rahoitus kohdistuu mahdollisuuteen ylläpitää ja uudistaa ammattikenttää myös silloin, kun markkinat eivät tuota toimeentuloa. Urheilussa rahoituksen logiikka kytkeytyy paljon suoremmin suoritukseen, sopimuksiin ja näkyvään menestykseen.

Epävarmuus tuottaa arvoa

Kulttuurin keskeinen ajatus on, että kaikkea arvokasta ei voida ennustaa tai mitata etukäteen. Merkitys syntyy usein viiveellä, epäsuorasti ja yllättävissä yhteyksissä. Siksi rahoitus ilman varmaa tulosta ei ole järjestelmän heikkous vaan sen perusta. Ilman epävarmuuden sietämistä kulttuuri ei uusiutuisi, eikä kentälle syntyisi tilaa sellaisille tekijöille, teoksille ja ilmaisun muodoille, joiden arvo tulee näkyväksi vasta myöhemmin.

Kimmo Kulmala
SEAMK

Kirjoittaja toimi lehtorina SEAMKin urheiluliiketoiminnan tradenomikoulutuksessa ja Urheiluakatemia-vastaavana.

Artikkeli on osa sarjaa, jossa tarkastellaan urheilua, huippu-urheilua ja urheilujärjestelmää urheilupyramidi-käsitteen eri näkökulmista. Artikkelisarjassa on aiemmin julkaistu:

Urheilun pyramidiHuippuun katsova urheiluHuippu-urheilun vie median ja sponsoreiden huomionSeuratoiminnan arki pyramidin ehdoillaKulttuurin pyramidi ja sen rajatHuippu kulttuurissa ei taivu yhteen mittaan

Lähteet ja luettavaa

Hietanen, O., & Siivonen, K. (2003). *Tietoyhteiskunta, kestävä kehitys ja kulttuuri. Varsinais-Suomen kulttuuritoimen tutkimus-, arvioimis- ja kehittämishankkeen (KULTAKE) loppuraportti. Ympäristöklusterin KESTY-ohjelman eTieto-hankkeen pilottiraportti.* (Tutu-julkaisuja, 3, 2003).

Murtoniemi, K. (2025). Kulttuurin arvo kilpailukyky-yhteiskunnassa – konjunktuurianalyyttista tarkastelua. *Kulttuurintutkimus, 42*(1), 62–66.

Mustonen, A. (2014). *Taide ja kulttuuri luovan talouden keskiössä* [Pro gradu -tutkielma]. Tampereen yliopisto.

Nauha, T. (2026). Markkinoiden mallintama taide. *Kulttuurilehti Mustekala*. https://mustekala.info/teemanumerot/pehmea-ja-kova-vaikuttaminen/markkinoiden-mallintama-taide/

Rubin, A., & Siivonen, K. (2011). *Kärjet tekevät aina reikiä seiniin, muuten ilma ummehtuu*. *Osallisuuden luova voima.* (TUTUeJULKAISUJA, 3/2011).